

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 2

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 2. – 828 с.

ISBN 978-617-8263-40-9

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У другому томі збірника відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-40-9 (т. 2)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

МОСКОВЧУК РОКСОЛАНА ПЕТРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри цивільного права*

ВИКОНАННЯ БАНКІВСЬКИХ ДОГОВОРІВ В УМОВАХ ВІЙНИ

Повномасштабна війна в Україні триває вже більше пів року, тому все гостріше постає питання виконання договірних зобов'язань.

Порядок виконання договорів під час війни в Україні залишається базово незмінним. Проте слід врахувати певні особливості, зумовлені загрозами воєнного часу. Кожна фізична, юридична особа, суб'єкт господарювання повинні чітко усвідомлювати, що так званий форс-мажор не дозволяє уникнути виконання зобов'язань, в тому числі фінансових.

Натомість, обставини непереборної сили дозволяють відтермінувати зобов'язання або звільнити від відповідальності сторін договору за їх невиконання в період існування таких обставин.

Застосування форс-мажору регулюється на законодавчому та договірному рівні, тому дуже важливо перевірити також положення існуючих договорів на предмет визначеного сторонами порядку його застосування.

У конкретному договорі сторони, як правило, передбачають умови дострокового розірвання договору, неможливості його виконання внаслідок непереборної сили.

Відповідно до ст. 617 Цивільного кодексу України особа, яка порушила зобов'язання, звільняється від відповідальності за порушення зобов'язання, якщо вона доведе, що це порушення сталося внаслідок випадку або непереборної сили [1].

Наприклад, якщо кредитна документація не містить положень про форс-мажор, позичальник може покладатися на форс-мажор у силу закону та може вимагати звільнення від відповідальності за невиконання зобов'язання в результаті та впродовж дії обставин непереборної сили.

Слід зазначити, що в період війни законодавцем змінено правове регулювання сфери кредитування шляхом прийняття Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» від 15.03.2022 р. № 2120-IX [2]. Цим законом були внесені зміни до Цивільного кодексу України та Закону «Про споживче кредитування».

Закон передбачає, що під час дії воєнного стану та в тридцятиденний строк після його припинення або скасування у разі прострочення позичальником виконання грошового зобов'язання за договором, відповідно до якого позичальнику було надано кредит (позичку) банком або іншим кредитодавцем (позикодавцем), позичальник звільняється від відповідальності, визначеної статтею 625 цього Кодексу, а також від обов'язку сплати на користь кредитодавця (позикодавця) неустойки (штрафу, пені) за таке прострочення.

Неустойка (штраф, пеня) та інші платежі, сплата яких передбачена договором про споживчий кредит, нараховані включно з 24 лютого

2022 року за прострочення виконання за таким договором, підлягають списанню.

Тобто під час воєнного стану обов'язок повертати кредит залишається, обов'язок сплачувати проценти за кредит також залишається. Але якщо позичальник не може вчасно погасити кредит за графіком чи проценти, то банк не може штрафувати. Це стосується як споживчих, так і бізнес-кредитів.

9 липня 2022 року Верховна Рада України прийняла в першому читанні законопроект щодо підтримки позичальників, майно яких було знищене або пошкоджене внаслідок збройної агресії росії [3]. Проект пропонує для постраждалих такий механізм підтримки, як замороження кредитів тим, хто брав кредит на придбання житлової нерухомості або автомобіля, якщо це майно перебуває на тимчасово окупованій території або на території ведення бойових дій, або ж якщо майно перебуває на підконтрольній Україні території, однак було знищено чи пошкоджене внаслідок військової агресії росії. Також передбачається анулювання кредиту позичальникам, які купили в кредит житло або автомобіль, якщо дотримуються такі умови: житло знищене внаслідок військової агресії росії, при цьому його площа не перевищує: для квартири 140 кв. м, для житлового будинку – 250 кв. м; заставний автомобіль є єдиним авто позичальника, об'єм двигуна не перевищує 2500 сантиметрів; станом на 23 лютого 2022 року відсутня прострочена заборгованість за кредитом. У свою чергу, банк набуває право на отримання компенсації від держави. Однак даний законопроект викликає деякі сумніви щодо механізму його реалізації, не вирішення яких призведе до того, що банки отримають велику кількість заморожених та анульованих кредитів без розуміння перспектив відшкодування своїх збитків. Необхідність банкам компенсувати збитки самостійно впливатиме на вартість кредитів і призведе до збільшення процентної ставки.

Отже, воєнна ситуація, що склалася в нашій країні, вимагає не лише фактичної зміни побуту та адаптації бізнесу, але й відповідних юридичних дій. У розрізі договірних відносин необхідно проаналізувати чинні договори, визначити їхню подальшу долю, застосувати необхідні норми права та обов'язково прокомунікувати це з контрагентом.

Слід зазначити, що оскільки війна є досить специфічною та непередбачуваною форс-мажорною обставиною в контексті її масштабів, тривалості та наслідків, вбачається, що за певних умов навіть ті обставини, які зазвичай не є форс-мажором можуть бути визнані такими. У будь-якому випадку, кожна ситуація є індивідуальною та вимагає детального аналізу з точки зору непередбачуваності та невідворотності обставин, що виникли.

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
2. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного

стану» від 15.03.2022 р. № 2120-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20>

3. Про прийняття за основу проекту Закону України про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо підтримки позичальників, майно яких було знищено або зазнало пошкоджень внаслідок збройної агресії російської федерації проти України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2388-20>

Ключові слова: виконання банківських договорів, виконання договірних зобов'язань, форс-мажор.

Key words: fulfillment of banking contracts, fulfillment of contractual obligations, force majeure.

ОСКІЛКО ОЛЕКСІЙ ОЛЕГОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри цивільного права*

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ЖІНОК-ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ В УКРАЇНІ

Роль жінок у збройних силах не сходить із порядку денного дискусій у більшості демократичних держав. Незважаючи на те, що останнім часом можливості військової служби для жінок значно розширилися, вони становлять не більше 15 % особового складу. Донедавна жінки в основному обіймали посади, пов'язані з безпосереднім забезпеченням бойових дій, матеріально-технічним постачанням, виконанням адміністративних функцій, доглядом за пораненими та вирішенням інших поєднаних із медициною завдань.

Сьогодні жінки служать в арміях більшості держав-учасниць ОБСЄ, причому схоже, що вибір відкритих для них посад повсюдно розширився. Проте жінки-військовослужбовці все ще часто страждають від дискримінаційних заходів та дій. Наприклад, у багатьох країнах жінкам заборонено обіймати стрійові посади. Крім того, жінки стикаються з дискримінацією щодо просування по службі: на командні посади їх призначають лише у вигляді винятків. З цього погляду відмінності щодо жінок помітні як між державами, а й між видами збройних сил однієї й тієї ж держави.

Служба жінок у збройних силах – це насамперед питання прав людини, які передбачають право жінок на військову службу [6, 7, 3]. Участь в обороні країни та її збройних силах, особливо в Збройних Силах України нерозривно пов'язана з правами та обов'язками громадянина [1, 7]. Позбавлення жінки права на участь у такому важливому національному інституті, як збройні сили, ставить її у нерівне становище порівняно з чоловіками. Нам можуть заперечити, що заборона на службу в армії йде жінкам лише на користь, та й для суспільства загалом може бути бажаним збереження жінок як «мирний» сегмент суспільства.

Шамота Олександр Володимирович

Актуальні питання визначення гендерної рівності
в шлюбно-сімейних правовідносинах 547

Богомолова Валерія Сергіївна

Актуальні напрями вдосконалення процедури видачі
мікрокредитів в умовах воєнного стану. 550

Ващак Владислав Анатолійович

Ознаки саморегулювання в інтернеті 552

Веретільник Анна Ігорівна

Криптовалюти як об'єкт цивільних прав. 555

Колісниченко Сергій Васильович

Автомобільні дороги як об'єкт цивільних правовідносин 557

Маршук Юлія Сергіївна

Інформаційні права у сфері охорони здоров'я та їх захист. 559

Московчук Роксолана Петрівна

Виконання банківських договорів в умовах війни 562

Оскілко Олексій Олегович

Окремі питання захисту прав жінок-військовослужбовців
в Україні 564

Первак Анна Дмитрівна

Нормативно-правова регламентація соціального підприємства
як важливий крок у напрямку європейського розвитку України 567

Ткалич Максим Олегович,

Толмачевська Юлія Олегівна

Договір перевезення учасників спортивних змагань –
осіб з інвалідністю 569

Цуняк Ірина Геннадіївна

Валютні форварди 571

СЕКЦІЯ 24

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА ПАТЕНТНОЇ ЮСТИЦІЇ

Харитоновна Олена Іванівна

Концепція «комп'ютерної симуляції» та категорія
«віртуальної власності» 574

Ульянова Галина Олексіївна

Стягнення компенсації за порушення авторських прав. 578

Бааджи Наталія Пилипівна

Академічна доброчесність як складова академічної культури 580

Галупова Лариса Ігорівна

Захист авторських прав на контент, розміщений
у соціальних мережах 584